

Arianas PROKOPČIKAS

Chemijos mokslų daktaras, profesorius, sukūręs originalias fizikinės ir neorganinės chemijos tyrimų kryptis.

Gimė 1924 m. gruodžio 26 d. Kaune. Mirė 2001 m. kovo 1 d. Vilniuje.

A. Prokopčikas mokėsi Kauno jėzuitų gimnazijoje, vienoje geriausių to meto Lietuvos mokyklų, garsėjusioje aukštu mokymo lygiu. Baigęs gimnaziją, studijavo chemiją Kauno universitete ir, prof. Jono Janickio vadovaujamas, parengė bei 1952 m. apgynė mokslų kandidato disertaciją „Kalcio hipochlorido ir chlorkalkių katalizinio skilimo klausimu“. 1953 m. persikėlė į Vilnių ir, LMA Chemijos ir cheminės technologijos instituto direktoriaus Kazio Daukšos pakviestas, A. Prokopčikas pradėjo dirbti instituto Neorganinės chemijos sektoriaus vadovu, instituto direktoriaus pavaduotoju. Naujoje vietoje buvo didesnės galimybės mokslinei ir organizacinei veiklai. Čia A. Prokopčikas subūrė efektyvų jaunų mokslininkų kolektyvą, pradėjo ir išplėtojo tyrimus cheminės kinetikos ir katalizės srityje. 1964 m. apgynė chemijos mokslų daktaro disertaciją „Kai kurių oksidatorių skilimas šarminėje terpėje“. 1965–1990 m. vadovavo Metalocheminių dangų laboratorijai. 1968 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. 1972 m. buvo išrinktas Mokslų akademijos nariu korespondentu. 1990–1994 m. buvo žurnalo „Chemija“ vyriausiasis redaktorius.

Mokslinių tyrimų sritis – kai kurių oksidatorių (hipochloritų) ir reduktorių (hipofosfitų, borohidrido) cheminių virsmų kinetika ir katalizė. Svarbus A. Prokopčiko indėlis ir plėtojant naują, Lietuvos mokslininkams kone monopolistų status suteikusių tyrimų kryptį – elektai laidžių metalų sulfidų sluoksnių formavimą ant plastikų paviršių ir tų sluoksnių panaudojimą metalų dangoms elektrochemiškai nusodinti. A. Prokopčiko vadovaujamuose darbuose buvo nustatyti svarbūs metalų sulfidų sluoksnių susidarymo etapai, pritaikyti griežtai moksliniai tyrimo metodai labai sudėtingoms sistemoms nagrinėti. Šios krypties tyrimai davė puikių praktinių rezultatų, 1992 ir 1999 m. buvo parduotos dvi licenzijos Vakarų firmoms.

A. Prokopčikas paskelbė daugiau kaip 180 mokslinių straipsnių, 11 išradimų (su kitais). Parengė 26 mokslų kandidatus (daktarus), 6 jo mokiniai tapo habilituotais daktarais, 5 – profesoriais. 1983 m. Arianas Prokopčikas apdovanotas Lietuvos valstybine mokslo premija (kartu su Grigorijum Rozovskiu).

Parengė

LMA Matematikos, fizikos ir chemijos
mokslų skyriaus mokslinė sekretorė
Silva Aukštinaitytė

Naudoti šaltiniai:

1. LMA archyvas. Asmens byla.
2. Railienė B., Pranckutė A. Arianas Prokopčikas. Literatūros rodyklė. LMA biblioteka, Vilnius, 1994.
3. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro (MELC) „Visuotinė lietuvių enciklopedija“:
<https://www.vle.lt/Straipsnis/Arianas-Prokopcikis-76361>

Nuotrauka iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos